Торгівля у жовтні 2016 року

*Як і очікувалось, **у січні-жовтні 2016р. (п/п),** за оцінками Мінекономрозвитку, для **ВЕД "Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів"** було характерним **уповільнення зростання обсягів випуску до 4,4%** [±0,1 в.п.] (проти 4,6% за 9м. 2016р. та «мінус» 17,4% за 10м. 2015р.). Сезоне прискорення цінової динаміки на внутрішньому ринку (подорожчання продуктів харчування та підвищення вартості послуг ЖКГ) влинуло на певне уповільнення темпів **зростання обороту роздрібної торгівлі до 3%** (проти 3,3%). Разом з тим високий темп **зростання оптової торгівлі – на 5,7% за 10м. 2016р**. (5,8% за 9м. 2016р.) утримувався зростанням обсягів виробництва у переробній промисловості, сільському господарстві та будівництві, а також, був підтриманий триваючим зростанням імпорту товарів.*

«у січні-жовтні 2016р. ВЕД «Торгівля» демонстрував уповільнення темпів зростання»

При цьому, ключовим чинником позитивної динаміки внутрішньої торгівлі все ще залишається ефект низької статистичної бази 2015р. (падіння за 10м. 2015р. становило у оптовій та роздрібній торгівлі 13,5% та 21,7% відповідно).

*До кінця **2016р.** очікується, що в умовах покращення фінансового стану підприємств, позитивних темпів зростання окремих видів промислової діяльності, а також високого споживчого попиту домогосподарств (в умовах підвищення заробітної плати) внутрішня торгівля демонструватиме достатньо високі темпи росту. В той же час їх вплив поступово зменшуватиметься на тлі підвищення собівартості виробництва, що впливатиме на виробничу активність, а також збільшення вартості послуг ЖКГ, що впливатиме на задоволення споживчих потреб домогосподарств. Враховуючи зазначене, за підсумками **2016р**. очікується зростання обсягів випуску ВЕД «Торгівля» на рівні **4% [±0,2 в.п.]** (проти раніше прогнозованих 1,8% [±0,3 в.п.]).*

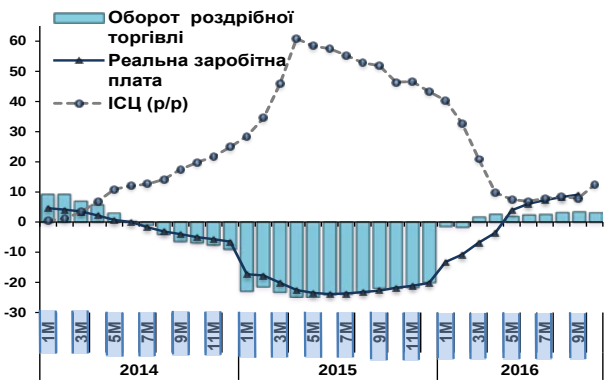
Табл. 1. Основні показники внутрішньої торгівлі, % п/п

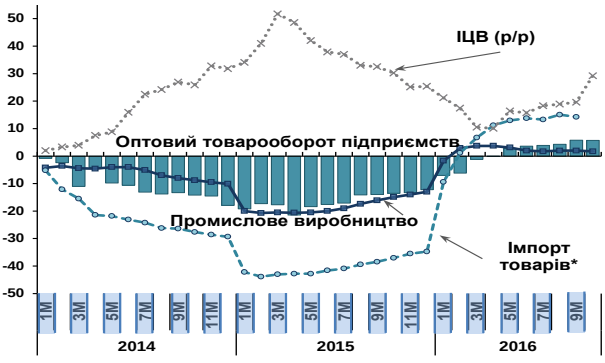
	10М 2015	9М 2016	10М 2016	*внесок, в. п. (10М 2016)*	*структура, % (2015)*
ВЕД "Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів"*	*-17,4*	**4,6**	**4,4**	-	
Оптовий оборот підприємств	-13,5	**5,8**	**5,6**	3,0	*53,6*
Оборот роздрібної торгівлі	-21,7	**3,3**	**3,0**	1,4	*46,4*

Джерело. ДСС

**- розрахунки Мінекономрозвитку.*

Рис. 1. Оптовий оборот підприємств та оборот роздрібної торгівлі, % п/п

**Не включаючи імпорт мінеральних продуктів*

Джерело. ДСС, НБУ

«високий темп зростання оптового товарообороту був обумовлений розширенням попиту з боку підприємств реального сектору економіки, у т. ч. на імпортні товари»

Основними чинниками поточної динаміки є:

Стимулюючі:

(1) **збільшення попиту на послуги оптової торгівлі з боку підприємств** переробної промисловості, будівництва та рослинництва через розширення їх діяльності, у тому числі **зростання обсягу проміжного імпорту товарів**;

*Довідково. У жовтні 2016р.(р/р) **с/г виробництво** зросло на 12,4% (13,2% частка у використання ВЕД «Торгівля» (за даними таблиці «витрати-випуск» у 2014 р.), при цьому частка імпорту у проміжному споживанні становила 28,6%), **будівництво** – на 7,8% (частки 0,4% та 29,1% відповідно) та **переробна промисловість** – на 1,3% (частки 73,7% та 34,6% відповідно).*

За даними ДФС у жовтні 2016р. (р/р) обсяг імпорту товарів збільшився на 9,9%.

(2) **підвищення купівельної спроможності домогосподарств** на тлі зростання реальної заробітної плати *(у січні-вересні 2016р. (п/п) реальна заробітна плата підвищилась на 9,1%*

проти 8,3% у січні-серпні 2016р., зокрема, у вересні 2016р.(р/р) зазначений показник продемонстрував зростання на 15,6%);

(3) **покращення споживчих настроїв домогосподарств** *(за даними компанії GfK у жовтні 2016р. індекс споживчих настроїв склав 51,6 (на 3,7 п. вище, ніж у жовтні 2015р.), індекс поточного особистого матеріального становища – 41,9 (на 8,3 п. вище), індекс доцільності великих покупок – 58,8 (на 7,3 п. вище);*

(4) **низька статистична база порівняння** *(падіння у січні-жовтні 2015р.(п/п) становило у оптовій та роздрібній торгівлі 13,5% та 21,7% відповідно).*

Стримуючі:

(1) **прискорення цінової динаміки на споживчому ринку** *(у річному розрахунку зростання ІСЦ становило 12,4% у жовтні 2016р.(р/р) проти зростання на 7,9% у вересні 2016р.(р/р));*

(2) **зменшення обсягів виробництва окремих видів промисловості** в наслідок зростання собівартості їх виробництва (зокрема, у жовтні відбувалось найбільше зростання за рік тарифів на енергоносії, а також, спостерігалось збільшення витрат на імпортовану сировину та оплату логістичних послуг);

Довідково. У жовтні 2016р. (м/м-1) ціни на постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря збільшились на 15,3 %, у т.ч. на електроенергію – на 16,2 %, що обумовлено збільшенням у жовтні тарифів на електроенергію, зокрема роздрібних тарифів для промислових споживачів на 9,9 % та на 9,6 % для споживачів 1 і 2 класу напруги відповідно. Середньозважений тариф для енергогенеруючих компаній теплових електростанцій взагалі збільшено на 34,2 %. Крім того, через посилення тиску з боку зовнішніх цін на кам'яне вугілля, відбулося зростання внутрішніх цін у добуванні кам'яного вугілля на 6,4 %.

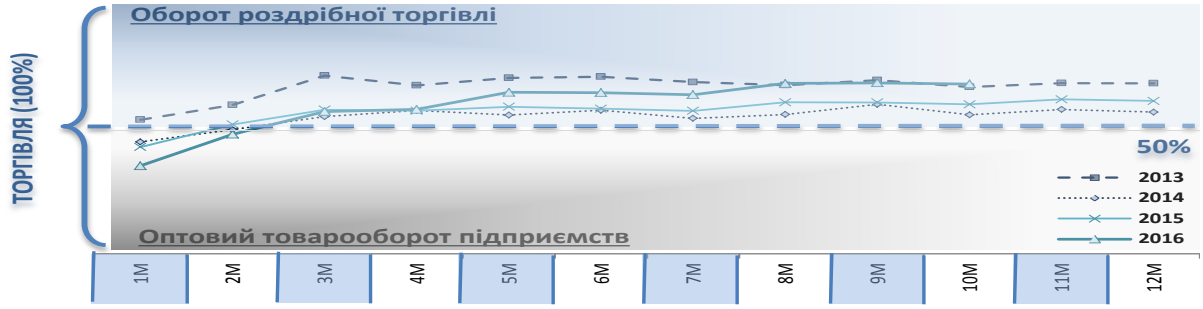
(3) **низькі обсяги кредитування** внутрішньої торгівлі *(роль обігових коштів)* та **споживчого кредитування домашніх господарств** *(станом на кінець жовтня 2016р. у порівнянні з даними на кінець жовтня 2015р. обсяг кредитів, наданих підприємствам торгівлі, майже не змінилися, споживчих кредитів скоротився на 7,7%).*

«зростання роздрібної торгівлі було підтримано високим попитом домогосподарств, на тлі зростання реальної заробітної плати, що дозволило компенсувати погіршення цінової динаміки на споживчому ринку та скорочення обсягів кредитування»

Серед структурних змін у січні-жовтні 2016р. для розвитку внутрішньої торгівлі характерним було:

відновлення частки оптової торгівлі у структурі внутрішньої торгівлі до 55,7% *(проти 53,6% у 2015р. та середнього значення за 2011-2013рр. – 58,9%)* в умовах активізації виробничої діяльності та активного залучення імпорту для задоволення виробничих потреб*;*

Рис.2. Частка оптового товарообороту підприємств (п/п), %

Джерело. ДСС

Довідково. Зміна структури торгівлі на користь оптової відбувається під впливом активізації виробничих процесів, в той час як, незважаючи на суттєве збільшення реальної заробітної плати, підвищення комунальних тарифів та стримані споживчі настрої населення в умовах економічної невизначеності, обумовили повільніше зростання обсягів роздрібної торгівлі (порівняно з темпами зростання оптового товарообороту підприємств).

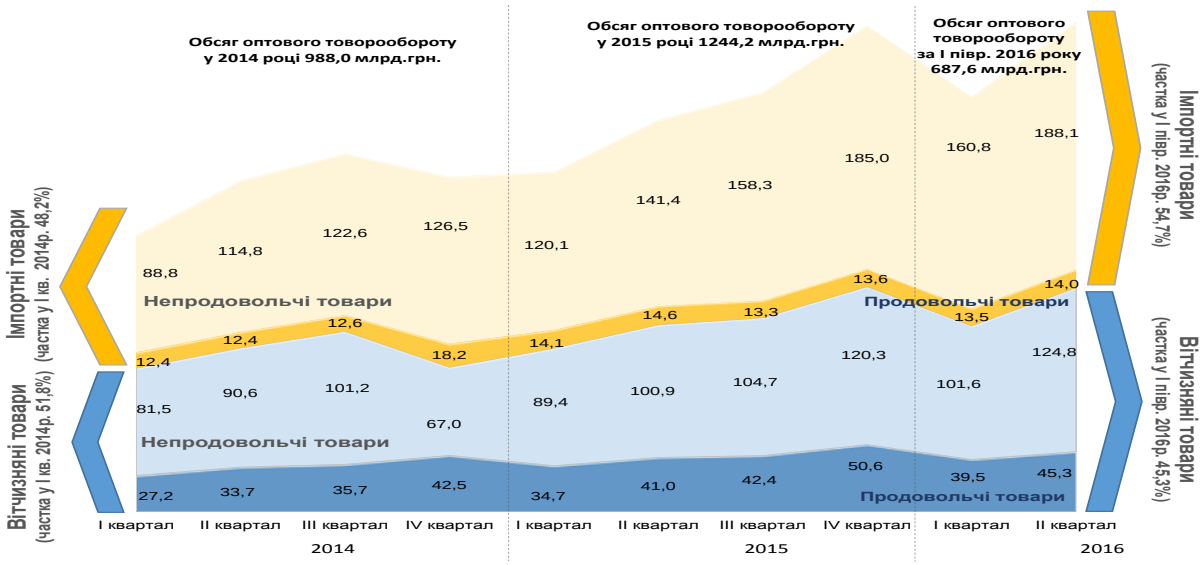
«в умовах активізації виробничої діяльності та активного залучення імпорту для задоволення виробничих потреб, зростає частка оптової торгівлі у структурі внутрішньої торгівлі»

збільшення частки імпортних товарів у структурі торгівлі *(у І півр. 2016р. частка імпортних товарів у оптовій торгівлі становила 54,7% (проти 52,2% у І півр. 2015р.), а у роздрібній – 43,1% (40,3% відповідно))*, значною мірою, обумовлено зростанням попиту на проміжну імпортовану продукцію в умовах покращення фінансового стану підприємств та активізації діяльності в окремих підвидах промисловості, зростанням купівельної спроможності населення, на тлі збільшення заробітної плати, а також вищими конкурентними перевагами іноземної продукції порівняно з вітчизняною *(зокрема, у І півр. 2016р. порівняно з І півр. 2015р. частка імпортованих добрив, агрохімічної продукції у структурі оптового товарообороту імпортованих непродовольчих товарів збільшилась на 0,8 в.п. до 11,9%, продуктів фармацевтичних основних та препаратів фармацевтичних на 1,8 в.п. до 9,6%, засобів*

автотранспортних легкових – на 2,6 в.п. до 5,2%, деталей та приладдя для засобів автотранспортних – на 0,5 в.п. до 3%, машин і устаткування сільськогосподарського, для добувної провислості та будівництва, текстильного, швейного та трикотажного виробництва – на 0,7в.п. до 2%).

Довідково. Вересневе зростання фізичного обсягу імпорту товарів на 10,7% (р/р) («плюс» 25,9% у серпні 2016р. та «мінус» 22,4% у вересні 2015р.), компенсувало скорочення індексу цін імпорту товарів на 2,8% (проти скорочення на 4,7% у серпні 2016р. та 11% у вересні 2015р.), та, вперше починаючи з 2013 р., за підсумками січня-вересні 2016р. (п/п) дозволило отримати «нульовий» темпу приросту вартісного обсягу імпорту товарів (проти «мінус» 0,9% у січні-серпні 2016р. та 33,6% у січні-вересні 2015р.).

Рис. 3. Обсяг оптового товарообороту у розрізі видів товару та походження, млрд.грн

Джерело. ДСС

«у січні-жовтні 2016р. 21 регіон продовжували демонструвати зростання обороту роздрібної торгівлі»

Регіональний розріз. У січні-жовтні 2016р.(п/п) регіональний розріз роздрібної торгівлі порівняно з попереднім звітним періодом майже не зазнав змін. Загальна кількість регіонів, які демонстрували позитивний результат обороту роздрібної торгівлі, як і у січні-вересні 2016р., становила 21 , у т. ч. у 7 регіонах спостерігалося прискорення зростання *(у 6 регіонах відповідно*), у 12 регіонах – уповільнення зростання *(у 12 регіонах відповідно),* в 2 регіонах була незмінна позитивна динаміка *(у 3 регіонах відповідно).* Негативну динаміку продемонстрували 4 регіони *(3 регіони відповідно)*, у 3 з яких спостерігалось поглиблення падіння у порівнянні з січнем-вереснем 2016р. *(у 2 регіонах відповідно).*

Табл. 2. Оборот роздрібної торгівлі (регіональний розріз), % п/п

Найбільші темпи зростання				Найбільші темпи падіння			
	10м 2016р.	частка у структурі, 10м 2016р.	внески, в. п. (10м 2016р.)		10м 2016р.	частка у структурі, 10м 2016р.	внески, в. п. (10м 2016р.)
Київська	7,1	5,2	0,5	Житомирська	-4,9	2,6	-0,1
Львівська	6,3	5,9	0,4	Донецька	-3,2	3,3	-0,1
Кіровоградська	5,7	2,2	0,2	Чернівецька	-1,5	1,6	-0,02
Полтавська	5,5	3,0	0,2	Рівненська	-1,3	2,2	-
Харківська	4,9	8,5	0,4	-	-	-	-

Джерело. ДСС

«вплив Донецької та Луганської області на динаміку обороту роздрібної торгівлі у січні-жовтні 2016р. становив «мінус» 0,1 в.п.»

Очікування. До кінця **2016р.** динаміку торгівлі продовжуватимуть визначати високі темпи зростання оптового товарообороту підприємств, на які безпосередньо впливатиме уповільнення темпів зростання виробничої діяльності (в умовах підвищення собівартості виробництва), що певним чином обмежуватиме пропозицію товарів на внутрішньому та зовнішньому ринках. При цьому збільшення вартості послуг ЖКГ впливатиме на перерозподіл доходів, якими володітимуть домогосподарства, та обумовлюватиме у деякій мірі звуження їх споживчих можливостей, що безпосередньо виступатиме стримуючим фактором зростання обороту роздрібної торгівлі. Відтак, за підсумками **2016р**. очікуються уповільнення темпів зростання обсягів випуску ВЕД «Торгівля» до **4% [±0,2 в.п.].**

«зростання обсягів випуску ВЕД «Торгівля» буде обумовлено подальшою активізацією діяльності в окремих підвидах промисловості»

Ризики. Загострення військового протистояння на сході країни, зменшення обсягів виробництва через несприятливу кон'юнктуру на зовнішніх ринках, збільшення витрат на оплату енергоносіїв та вартості логістичних послуг.